

на різних етапах його життєвого циклу – від зародження ідеї до вмирання/утилізації продукту.

6. Кар'єрні перспективи випускника закладу вищої освіти, тобто його вибір у відповідності з придбаними підприємницькими компетенціями: фріланс, тобто зайнятість, реалізована на основі професійних якостей випускника, без оформлення власної справи; підприємництво, тобто організація і оформлення власної справи.

Практично всі країни-лідери оновлюють перелік необхідних підприємницьких компетенцій в потрібному діалозі «влада освіта – бізнес», інтегруючи в компетенції професіоналів-підприємців здатність і готовність до вирішення майбутніх завдань. Так, наприклад, у фінській моделі компетенцій володіння когнітивністю і пошуковістю покликане забезпечувати можливості знаходження якісних, але не існуючих на поточний момент рішень. Самоорганізація студента при такому підході стає однією з ключових soft skills, необхідних економіці, владі і самій молодій людині.

За допомогою даних понять, зміст яких узгоджено «тріумвіратом» «влада – заклади вищої освіти – ринок праці», відповідає трендам розвитку підприємництва та підприємницької освіти у світі й в Україні, може бути сформована ефективна модель підприємницьких компетенцій.

УДК 316.334.23-057.4

П.В. Смірнова, канд. екон. наук, доц. (*ХДУХТ, Харків*)

ФОРМУВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ

Інтеграція вітчизняної економіки у світовий економічний простір обумовлює оновлення компетентностей фахівців, які мають швидко адаптуватися до сучасних соціально-економічних умов, гнучко реагувати на запити суспільства й ефективно працювати в умовах ринкової економіки. Становлення українського суспільства супроводжується соціалізацією та інтелектуалізацією діяльності підприємств, потребуючи трансформації мислення людей і висуваючи нові вимоги до компетентності громадян, а успіх розвитку ринкових стосунків в суспільстві пов'язується із стимулюванням підприємницької активності населення.

Згідно з Рамковою програмою оновлених ключових компетентностей Європейського парламенту і Ради Європейського Союзу від 17 січня 2018 р. для навчання протягом життя, забезпечення всебічного та сталого розвитку, соціальної єдності й подальшого розвитку демократичної культури важливими є такі навички, як критичне, аналітичне мислення, вирішення проблем, прийняття ініціативи, наполегливість, творчість, робота в команді, мобільне й успішне прийняття рішень, саморегуляція, стійкість, емпатія.

Їх наявність забезпечує кожній людині право на якісну та інклюзивну освіту, своєчасну та індивідуальну допомогу для підвищення рівня зайнятості або перспективи самозайнятості. У документі зазначається, що на навичках творчості, ініціативності, наполегливості, уміннях співпрацювати, планувати й управляти проєктами, які мають культурну, соціальну або комерційну цінність, генерувати нові ідеї й ініціативи та втілювати їх у життя задля підвищення власного соціального статусу, добробуту і розвитку суспільства та держави ґрунтується підприємницька компетентність фахівця, його конкурентоспроможність на ринку праці.

Ця компетентність вимагає сформованості у майбутніх фахівців економістів здатності до поєднання професійної майстерності з ціннісними орієнтаціями та активною підприємницькою позицією задля перетворення ідей у дію залежно від контексту особистої, соціальної або професійної діяльності.

Підприємництво – природна складова української економіки, зорієнтованої на ринкові форми та методи господарювання. Для багатьох людей – особливо молодого покоління – це основна або вторинна форма зайнятості, що зумовлює актуальність проблеми формування у майбутніх фахівців підприємницької компетентності.

Розв'язання означеного завдання гальмується низкою суперечностей: між зростанням ролі підприємництва в державі та недостатньою підготовленістю до цього випускників ЗВО; між вимогами суспільства до рівня підприємницької компетентності та якістю її формування в процесі професійної підготовки; між потребою майбутніх фахівців у сформованості власної підприємницької компетентності та відсутністю в процесі професійного навчання відповідних форм та методів її формування

Освіта є тим фактором, який зумовлює соціально-економічний розвиток держави. Економіка, ринок праці гостро потребують конкурентоспроможних фахівців, які здатні не тільки використовувати отримані знання, але й бути мобільними та пристосовуватися до змінних ринкових умов. Одним із найважливіших напрямів сучасної

вищої освіти варто визначити компетентнісну стратегію, пов'язану з перенесенням акцентів на формування професійної компетентності майбутніх фахівців. Відповідно до Національного освітнього глосарію компетентнісний підхід (Competence-based approach) – це підхід до визначення результатів навчання, який базується на їх описі в термінах компетентностей. Він є ключовим методологічним інструментом реалізації цілей Болонського процесу та за своєю сутністю є студентоцентрованим.

Сучасним випусникам ЗВО недостатньо володіти певним запасом знань і професійних вмінь. Для успішної особистісної та професійної самореалізації необхідні такі якості й здібності, які забезпечили б соціальну адаптованість та професійну мобільність. Професійна освіта повинна орієнтуватися на сучасний ринок праці, який ставить нові вимоги до фахівця. Випусники мають оперувати такими технологіями та знаннями, котрі задовольняють потреби інформаційного суспільства та сучасного виробництва.

В Україні на нормативно-законодавчому та теоретико-методологічному рівнях розпочався пошук шляхів якісної професійної підготовки на основі узагальнення підходів до її організації. В той же час гостро постала проблема формування професійної компетентності й розвитку особистості. Наразі вона знаходиться у центрі уваги психологів й педагогів та набула статусу принципу як одного з найважливіших методологічних принципів в науці.

УДК 378.2

Т.О. Ставерська, канд. екон. наук, доц. (*ХДУХТ, Харків*)

Т.С. Чернуха, канд. екон. наук (*ХНЕУ ім. С. Кузнеця, Харків*)

ПРИЧИНИ Й НАСЛІДКИ КОНФРОНТАЦІЇ МІЖ УНІВЕРСАЛЬНИМИ ТА СПЕЦИФІЧНИМИ ЗНАННЯМИ ВИПУСКНИКІВ ЗВО

Активна інтеграція України в процеси світової глобалізації обумовлює трансформацію економічної ролі та значення системи вищої освіти (ВО), вимагає ґрунтовної та оперативної зміни вимог до освітньо-кваліфікаційних характеристик спеціалістів, задіяних у виробництві товарів та послуг, а також механізмів та інструментів надання освітніх послуг. Сучасні тренди вітчизняної системи ВО характеризуються